

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ Օ Ր Ե Ն Ք Ը

Ընդունված է 2016 թվականի հոկտեմբերի 4-ին

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳԻՐՔ

Հոդված 35. Հարկային մարմնի (հարկային հսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձի) պարտականությունները

1. Հարկային մարմինը (հարկային հսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձը) պարտավոր է՝

1) պահպանել Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը, հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) իրավունքներն ու օրինական շահերը.

2) իրականացնել հարկ վճարողների հաշվառում.

3) իրազեկման ու բացատրական աշխատանքներ իրականացնել հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի դրույթների և դրանց փոփոխությունների կիրառության վերաբերյալ, հարկ վճարողներին (հարկային գործակալներին) տեղեկացնել հարկերի և վճարների մասին.

4) հարկ վճարողների (հարկային գործակալների) կողմից հարկային մարմին ներկայացվող գրավոր, բանավոր կամ էլեկտրոնային հարցադրումներին սահմանված կարգով տալ համապատասխան պարզաբանումներ.

5) Օրենսգրքով սահմանված դեպքերում, կարգով և ժամկետներում հարկ վճարողին (հարկային գործակալին) վերադարձնել միասնական հաշվին կամ վարչական ակտի միասնական հաշվին առկա գումարները.

6) հարկ վճարողի (հարկային գործակալի) դիմումի հիման վրա հարկային մարմնի սահմանած կարգով և ձևով տրամադրել տեղեկանք (այդ թվում՝ հարկ վճարողի կողմից պահանջվելու դեպքում՝ նաև անգլերեն և ռուսերեն)՝ Հայաստանի Հանրապետությունում վճարված պետական հարկերի և պետական վճարների վերաբերյալ.

7) հսկողություն իրականացնել հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի պահանջների պահպանման նկատմամբ.

8) հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի՝ հանցագործության հատկանիշներով խախտման դեպքեր հայտնաբերելու դեպքում օրենքով սահմանված կարգով անցկացնել հետաքննություն.

9) պահպանել հարկային գաղտնիքը, հարկային գաղտնիք համարվող տեղեկատվությունը օրենքով սահմանված դեպքերում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված [կարգով](#) տրամադրել այդ տեղեկությունների օգտագործմամբ աշխատանքներ կատարելու իրավասություն ունեցող պետական մարմիններին.

10) Օրենսգրքով սահմանված կարգով և ժամկետներում քննարկել հարկ վճարողի ներկայացրած դիմում-բողոքը հարկային մարմնի կամ հարկային ծառայողի գործողությունների կամ անգործության դեմ և ընդունված որոշման մասին պատշաճ կարգով ծանուցել հարկ վճարողին.

11) իրականացնել ծառայողական քննություն հարկային ծառայողների կատարած խախտումների վերաբերյալ.

12) հարկային հսկողության ընթացքում՝

ա. պահպանել Օրենսգրքով և Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված պահանջները,

բ. դուրս չգալ հարկային հսկողության հանձնարարագրում նշված նպատակների և հարցերի շրջանակից,

գ. հարկ վճարողին (հարկային գործակալին) և նրա պաշտոնատար անձանց ծանոթացնել իրենց իրավունքներին և պարտականություններին,

դ. չխոչընդոտել հարկ վճարողի (հարկային գործակալի) բնականոն աշխատանքին,

ե. երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում գրավոր պատասխանել հարկ վճարողի (հարկային գործակալի) կամ նրա պաշտոնատար անձի՝ անմիջականորեն հարկային հսկողությանն առնչվող և հարկային հսկողության ենթակա ժամանակաշրջանին վերաբերող ցանկացած գրավոր հարցման, բացառությամբ հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի դրույթների վերաբերյալ պաշտոնական պարզաբանումների.

13) հարկ վճարողի դիմումի հիման վրա՝ Կառավարության հաստատած կարգով սահմանված չափանիշները բավարարելու դեպքում տրամադրել օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր կամ մերժել օրինապահ հարկ վճարող համարվելու հավաստագրի տրամադրումը [ինչպես նաև Կառավարության հաստատած կարգով սահմանված դեպքերում դադարեցնել օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի գործողությունը](#):

2. Հարկային մարմինը (հարկային հսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձը) ունի նաև Օրենսգրքով և վճարների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված այլ պարտականություններ:

(35-րդ հոդվածը փոփ. 19.06.19 ՀՕ-88-Ն, լրաց. 05.05.21 ՀՕ-190-Ն, 01.03.23 ՀՕ-101-Ն)

(05.05.21 ՀՕ-190-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

(01.03.23 ՀՕ-101-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

Հոդված 293 1. Ավելացված արժեքի հարկ վճարողների հարկային կարգապահության հավաստումը և դրա առանձնահատկությունները

1 Ավելացված արժեքի հարկ վճարողների դիմումի հիման վրա և Կառավարության հաստատած կարգով սահմանված չափանիշները բավարարելու դեպքում համապատասխան հավաստագրի տրամադրման միջոցով հավաստվում է հարկ վճարողի օրինապահությունը:

2 Ավելացված արժեքի հարկ վճարողների օրինապահությունը հավաստվում է հարկային մարմնի կողմից օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի տրամադրման միջոցով՝ սույն հոդվածով սահմանված ժամանակահատվածի ընթացքում իրականացրած գործունեության համար: Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիրը տրամադրվում է ավելացված արժեքի հարկ վճարող կազմակերպության [\(բացառությամբ ներդրումային ֆոնդի\)](#) կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ կողմից դիմումը ներկայացնելու օրն ընդգրկող հաշվետու տարվան նախորդող տարվա հունվարի 1-ից մինչև դիմումը ներկայացնելու օրվան նախորդող ամսվա վերջին օրացուցային օրը ներառող ժամանակահատվածում իրականացված գործունեության հիման վրա:

~~3 Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիրը գործում է տրման օրվանից մինչև հավաստագրի տրման ամսվան հաջորդող 12-րդ ամսվա վերջին օրացուցային օրվա ավարտը:~~

[3. Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիրը տրամադրվում է անժամկետ՝ տրամադրվող հավաստագրում նշելով հավաստագրի գործողության ժամկետի սկիզբը, բացառությամբ լիազորված տնտեսական օպերատորների ռեեստրում ընդգրկվելու համար տրամադրվող հավաստագրի, որը գործում է տրման օրվանից մինչև հավաստագրի տրման ամսվան հաջորդող 12-րդ ամսվա վերջին օրացուցային օրվա ավարտը:](#)

[3.1 Անժամկետ տրամադրված օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի գործողության ժամանակահատվածում հարկային մարմինը իրականացնում է օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ունեցող հարկ վճարողի գործունեության արդյունքների մշտադիտարկում՝ եռամսյակային պարբերականությամբ: Մշտադիտարկման արդյունքում օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի գործողությունը հարկային մարմնի կողմից կարող է դադարեցվել Կառավարության հաստատած կարգով սահմանված դեպքերում:](#)

4 Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ունեցող հարկ վճարողների համար Օրենսգրքով և այլ իրավական ակտերով կարող են սահմանվել [սպասարկման և վարչարարության իրականացման բարենպաստ պայմաններ](#): Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ստացած ~~հարկ վճարողների ցանկը~~ [և օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի գործողությունը դադարեցված հարկ վճարողների ցանկերը](#) հրապարակվում է հարկային մարմնի պաշտոնական ինտերնետային կայքում:

5. Օրինապահ հարկ վճարող համարելու չափանիշները, ինչպես նաև օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի տրամադրման ~~0-0-0-0 սահմանում է~~ [և օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի գործողության դադարեցման կարգերը հաստատում է](#) Կառավարությունը:

(293.1-ին հոդվածը լրաց. 05.05.21 ՀՕ-190-Ն)

(05.05.21 ՀՕ-190-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

Գ Լ ՈՒ Խ 62

ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄԸ

Հոդված 304. Հարկ վճարողների սպասարկման՝ հարկային մարմնի գործառույթները

1. Հարկ վճարողների սպասարկումը հարկային մարմնի կողմից Օրենսգրքով սահմանված ծառայությունների մատուցումն է, որն ուղղված է հարկ վճարողների կամ հարկային գործակալների՝ Օրենսգրքով նախատեսված պարտականությունների ընկալմանը և կամավոր կատարման ապահովմանը: Հարկ վճարողների սպասարկումն իրականացվում է հարկ վճարողների իրազեկման, հարկային հաշվարկների և Օրենսգրքով սահմանված այլ փաստաթղթերի ընդունման և (կամ) տրամադրման, ինչպես նաև հարկ վճարողների համար գրանցումների, հաշվառումների, հաստատումների, վավերացումների և այլ գործընթացների ձևով:

2. Հարկային մարմինը հարկ վճարողների սպասարկման նպատակով իրականացնում է հետևյալ գործառույթները.

1) հարկային հարաբերություններ կարգավորող իրավական ակտերի մասին հանրային իրազեկում.

2) **(կեպն ուժը կորցրել է 21.06.18 ՀՕ-338-Ն)**

3) հարկ վճարողների իրազեկում.

4) հարկ վճարողների ցանկերի հրապարակում.

5) հարկ վճարողների իրազեկման այլ գործառույթների իրականացում.

6) էլեկտրոնային եղանակով հարկային հաշվարկների ներկայացման մասին պայմանագրի կնքում, էլեկտրոնային ծածկագրի և գաղտնաբառի տրամադրում.

7) հարկային հաշվարկների ընդունում.

8) Օրենսգրքով սահմանված դիմումների, հայտարարությունների, այլ փաստաթղթերի ընդունում և հետագա ընթացքի ապահովում.

9) իրական ժամանակում առցանց եղանակով հարկ վճարողի անձնական հաշվի քարտի (այդ թվում՝ հարկային պարտավորությունների և դրանց մարումների) դիտման հնարավորության ապահովում.

10) Հայաստանի Հանրապետության ռեզիդենտի կարգավիճակի հաստատում կամ ռեզիդենտությունը հաստատող տեղեկանքի տրամադրում.

11) Հայաստանի Հանրապետությունում ոչ ռեզիդենտի վճարած հարկերի մասին տեղեկանք ստանալու համար դիմումի ընդունում և տեղեկանքի տրամադրում.

12) Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող աղբյուրներից ստացված եկամուտներից Օրենսգրքով սահմանված կարգով զանձված հարկերը վերադարձնելու մասին սերտիֆիկատ-դիմումի ընդունում և հաստատում.

13) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված այլ ծառայություններ:

2.1. Հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայից կամ հարկային մարմնի հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային կառավարման համակարգի՝ հարկ վճարողի անձնական էջից QR գծիկավոր կոդի պարունակությամբ արտատպված փաստաթղթերը հարկային մարմնի կողմից լրացուցիչ վավերացման կարիք չունեն:

3. Հարկային մարմինը սույն հոդվածի 2-րդ մասում նշված գործառույթներն իրականացնում է անվճար, բացառությամբ այն ծառայությունների կամ գործողությունների, որոնց համար օրենքով սահմանված է պետական տուրքի գանձում:

[4. Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ունեցող հարկ վճարողների սպասարկումն իրականացվում է առաջնահերթ և արտոնյալ պայմաններով՝ այդ նպատակով հավաստագրի տրամադրման օրվանից հետո մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում հարկային մարմնի ղեկավարի հրամանով նշանակելով նաև անհատական սպասարկման մասնագետ: Հարկային մարմնի ղեկավարի հրամանով նշանակված անհատական սպասարկման մասնագետի տվյալների \(անուն, ազգանուն, պաշտոն, հեռախոսահամար, էլեկտրոնային հասցե\) կամ դրանց փոփոխության մասին օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ունեցող հարկ վճարողին տեղեկացվում է հարկ վճարողի էլեկտրոնային փոստի միջոցով հարկային մարմնի ղեկավարի հրամանի ընդունումից հետո մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում:](#)

**(304-րդ հոդվածը փոփ. 21.06.18 ՀՕ-338-Ն, լրաց. 12.06.24 ՀՕ-292-Ն)
(21.06.18 ՀՕ-338-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)**

Հոդված 327. Միասնական հաշվին կամ վարչական ակտի միասնական հաշվին գումարների մուտքագրումը, միասնական հաշվից կամ վարչական ակտի միասնական հաշվից գումարների վերադարձը

(վերնագիրը խմբ. 01.03.23 ՀՕ-101-Ն)

1. Միասնական հաշվին մուտքագրման ենթակա գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության արդյունքներով հիմնավորված համարված գումարները ենթակա են մուտքագրման միասնական հաշվին՝ հարկային մարմնի սահմանած ձևի եզրակացության հիման վրա՝ ուսումնասիրության արձանագրությունն ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում:

2. Միասնական հաշվում կամ վարչական ակտի միասնական հաշվում առկա գումարները ենթակա են վերադարձման հարկ վճարողին նրա կողմից հարկային մարմին ներկայացված՝ հարկային մարմնի սահմանած [ձևով և կարգով](#) լրացված դիմումի հիման վրա՝ այն ստանալուց հետո՝ 20 օրվա ընթացքում, իսկ [գործող օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր օրինապահ հարկ վճարողի գործող հավաստագիր](#) ունեցող հարկ վճարողների դեպքում՝ դիմումն ստանալուց հետո՝ 10 օրվա ընթացքում: Վերադարձը կատարվում է դիմումում նշված գումարի չափով: Միասնական հաշվից կամ վարչական ակտի միասնական հաշվից գումարների վերադարձն իրականացնում է գանձապետարանը՝ գումարը փոխանցելով հարկ վճարողի բանկային հաշվին (իսկ Կառավարության սահմանած դեպքերում՝ Կառավարության սահմանած [կարգով](#) հարկային մարմին ներկայացված այլ հաշվին) կամ վարչական ակտի միասնական հաշվին կամ միասնական հաշվին: Վճարողի բանկային հաշվին (իսկ Կառավարության սահմանած դեպքերում՝ Կառավարության սահմանած կարգով հարկային մարմին ներկայացված այլ հաշվին) գումարի վերադարձը սույն մասով սահմանված ժամկետից 30 օրից ավելի ուշացնելու դեպքում այդ ժամկետին հաջորդող յուրաքանչյուր ուշացած օրվա համար հարկ վճարողին վճարվում է տույժ՝ վերադարձման ենթակա գումարի 0.03 տոկոսի չափով:

(327-րդ հոդվածը փոփ. 13.12.17 ՀՕ-264-Ն, լրաց. 05.05.21 ՀՕ-190-Ն, փոփ. 23.12.22 ՀՕ-595-Ն, խմբ. 01.03.23 ՀՕ-101-Ն)

(05.05.21 ՀՕ-190-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

(23.12.22 ՀՕ-595-Ն օրենքն ունի անցումային դրույթ)

Հոդված 336. Համալիր հարկային և տրանսֆերային գնագոյացման ստուգումների պլանավորումը

(վերնագիրը խմբ. 23.03.22 ՀՕ-86-Ն)

1. Հարկային հսկողության շրջանակներում համալիր հարկային ստուգումների պլանավորումն իրականացվում է ռիսկերի վրա հիմնված հարկային ստուգումների համակարգի միջոցով: Ռիսկի վրա հիմնված համալիր հարկային ստուգումների միջոցով հարկային մարմինն այդ ստուգումները նպատակաուղղում է դեպի այն ոլորտները և այն հարկ վճարողները, որոնք առավել ռիսկային են: Տրանսֆերային գնագոյացման ստուգումների պլանավորումն իրականացվում է հարկ վճարողի վերահսկվող գործարքների մասին ծանուցման և տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթավորման միջոցով ներկայացված տեղեկատվության վերլուծության արդյունքում վերհանված ռիսկերի, ինչպես նաև սույն մասում նշված ծանուցումը և (կամ) տրանսֆերային գնագոյացման փաստաթղթավորումը չներկայացնելու դեպքերի հիման վրա: Հարկային մարմինը տրանսֆերային գնագոյացման ստուգումները նպատակաուղղում է դեպի այն գործարքները և այն հարկ վճարողները, որոնք առավել ռիսկային են:

2. Համալիր հարկային և տրանսֆերային գնագոյացման ստուգումները պլանավորելու նպատակով՝

1) ռիսկի վրա հիմնված համալիր հարկային և տրանսֆերային գնագոյացման ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր [նկարագիրը](#) հաստատում է Կառավարությունը, իսկ հարկային մարմինը՝ դրանց հաշվարկման և գնահատման կարգը, որում պարունակվող տեղեկատվությունը, այդ թվում՝ ռիսկերի պրոֆիլներում ու ցուցիչներում պարունակվող տեղեկատվությունը, գաղտնի է և ենթակա չէ հրապարակման:

2) հարկային մարմինը հարկ վճարողների գործունեությունից, գործողություններից կամ անգործությունից և հարկային մարմին ներկայացվող հարկային հաշվարկների ու հարկային մարմին հսկողության լիազորություններ վերապահող իրավական ակտերով սահմանված կարգով հարկային մարմին ներկայացվող տեղեկությունների վերլուծության արդյունքներից բխող ռիսկերի բնորոշման հիման վրա, ըստ ռիսկայնության աստիճանի, գնահատում ու դասակարգում է հարկ վճարողին (վճարողներին): [Օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագիր ունեցող հարկ վճարողների դեպքում, համալիր հարկային ստուգումների ռիսկայնությունը որոշող չափանիշները գնահատելիս, կիրառվում է լրացուցիչ 0.8 գործակից:](#) Ըստ ռիսկայնության աստիճանը որոշող չափանիշների գնահատման՝ հարկ վճարողները դասակարգվում են հետևյալ երեք խմբերից որևէ մեկում.

ա. բարձր ռիսկայնության (ընդգրկվում են հարկ վճարողների մինչև 20 տոկոսը՝ ըստ ռիսկայնության աստիճանի նվազման),

բ. միջին ռիսկայնության,

գ. ցածր ռիսկայնության.

3) հարկային մարմինը վարում է հարկ վճարողների և նրանց ռիսկայնության աստիճանը որոշող չափանիշներով վերջիններիս տրված գնահատականի վերաբերյալ տեղեկատվական համակարգ:

3. Հաշվի առնելով հարկ վճարողների ռիսկայնությունը՝ կազմվում է համալիր հարկային ստուգումների տարեկան ծրագիրը, որը ներառում է հետևյալ տեղեկությունները.

1) ստուգման ենթակա հարկ վճարողի լրիվ անվանումը, ՀՎՀՀ-ն.

2) հարկ վճարողի մոտ անցկացված վերջին համալիր հարկային ստուգման ակտը կազմելու ամսաթիվը.

3) հարկ վճարողի ռիսկայնությունը.

4) համալիր հարկային ստուգում անցկացնելու ժամանակահատվածը:

4. Համալիր հարկային ստուգումների տարեկան ծրագիրը կազմվում է՝ հաշվի առնելով հետևյալ պարտադիր պահանջները.

1) բարձր ռիսկայնության խմբում ընդգրկված հարկ վճարողները պետք է կազմեն ծրագրով ստուգման ենթակա հարկ վճարողների առավագն 70 տոկոսը.

2) ցածր ռիսկայնության խմբում ընդգրկված հարկ վճարողները պետք է կազմեն ծրագրով ստուգման ենթակա հարկ վճարողների առավելագույնը հինգ տոկոսը:

5. Հարկային մարմնի ղեկավարը համալիր հարկային ստուգումների տարեկան ծրագիրը հաստատում է մինչև յուրաքանչյուր հարկային տարվա հունիսի 1-ը ներառյալ՝ ծրագրի հաստատման հարկային տարվա հուլիսի 1-ից մինչև ծրագրի հաստատմանը հաջորդող հարկային տարվա հուլիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածի համար:

6. Համալիր հարկային ստուգումների տարեկան ծրագրում կարող են վարչապետի համաձայնությամբ կատարվել փոփոխություններ, որոնք հաստատում է հարկային մարմնի ղեկավարը:

7. Համալիր հարկային ստուգումների ծրագիրը և ծրագրի փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում հարկային մարմնի ղեկավարի կողմից հաստատվելուց մեկ ամիս հետո:

8. **(մասն ուժը կորցրել է 22.05.24 ՀՕ-229-Ն)**

9. **(մասն ուժը կորցրել է 22.05.24 ՀՕ-229-Ն)**

(336-րդ հոդվածը փոփ. 23.03.18 ՀՕ-261-Ն, խմբ., փոփ., լրաց. 23.03.22 ՀՕ-86-Ն, փոփ. 23.03.22 ՀՕ-88-Ն, խմբ. 28.02.24 ՀՕ-95-Ն, փոփ. 22.05.24 ՀՕ-229-Ն)

(22.05.24 [ՀՕ-229-Ն](#) օրենքն ունի անցումային դրույթ)